

RP 189/2005 rd

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 15 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras. I propositionen föreslås att ikraftträdandebestämelsen om utbetalning av jämkad arbetslöshetsförmån ändras så, att jämkad arbetslös-

hetsförmån kan beviljas till den 31 december 2007 trots att maximitiden för utbetalningen har gått ut.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2006.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

Maximitid för jämkad arbetslöshetsförmån

I 4 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) bestäms om de situationer då jämkad arbetslöshetsförmån kan beviljas. Rätt till jämkade arbetslöshetsförmåner har enligt lagrummet en arbetssökande som utför deltidsarbete, dock inte om deltidsarbetet baserar sig på en arbetstidsförkortning som gjorts på arbetstagarens initiativ, och en arbetssökande vars arbetstid per dag eller per vecka har förkortats på grund av permittering eller som är förhindrad att arbeta på grund av en sådan stridsåtgärd som inte står i samband med den arbetssökandes anställningsvillkor eller arbetsförhållanden. Denna rätt har också en arbetssökande som har tagit emot heltidsarbete för högst två veckor samt en arbetssökande som har inkomst av företagsverksamhet eller eget arbete som utgör bisyssla.

Enligt 4 kap. 6 § 1 mom. betalas jämkad arbetslöshetsförmån för högst 36 månader. Maximitiden tillämpas på de arbetslöshets-

förmåner som betalts för tiden från och med den 1 april 2000. I 15 kap. 1 § 5 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa bestäms om ikraftträdandet av 4 kap. 6 § 1 mom. som gäller maximitiden för jämkad arbetslöshetsförmån. Enligt 15 kap. 1 § 5 mom. i gällande lag kan jämkad arbetslöshetsförmån beviljas till den 31 december 2005 även om maximitiden har gått ut. Efter det att maximitiden för utbetalningen gått ut kan jämkad arbetslöshetsförmån betalas till sådana personer som har tagit emot heltidsarbete för högst två veckor. Sådana mottagare av arbetslöshetsförmåner, som före utgången av maximitiden för utbetalningen av jämkad arbetslöshetsförmån har uppnått den ålder som berättigar till tilläggsdagar enligt lagens 6 kap. 9 §, kan betalas jämkad förmån även om maximitiden för arbetslöshetsförmån har gått ut. Bestämelsen har förbättrat äldre personers möjligheter att få sysselsättning på deltid utan att utkomstskyddet för arbetslösa försämrats. Maximitiden börjar räknas från början när någon utan avbrott under minst sex månader har haft ett heltidsarbete eller när någon efter det att maximitiden gått ut har arbetat i den omfattningen att han eller hon på nytt uppfyl-

ler arbetsvillkoret.

En grundförutsättning för att kunna lyfta arbetslöshetsförmån är att personen söker heltidsarbete och är beredd att ta emot det. Grunderna för beräkning av jämkad arbetslöshetsförmån innebär att det är mera lönsamt att under arbetslöshetstiden utföra tillfälligt arbete eller deltidsarbete om man jämför med arbetslöshetsförmånen för en helt arbetslös person och därmed uppmuntrar de till att arbeta också i liten omfattning. Å andra sidan kan ersättningsnivån vid fortgående deltidsarbete, när lönen för deltidsarbetet och den jämkade dagpenningen räknas ihop, utgöra en tröskel för att söka sig till heltidsarbete. När det gäller inkomstrelaterad dagpenning dämpas denna effekt delvis av att det i lagen ingår bestämmelser om att nivån på den inkomstrelaterade dagpenningen skall fastställas på nytt också när en person uppfyllt arbetsvillkoret på basis av deltidsarbete. Maximitiden för jämkad arbetslöshetsförmån kan för sin del även höja tröskeln för att söka deltidsarbete. Avsikten med bestämmelsen om maximitid för utbetalning av jämkad arbetslöshetsförmån är att förhindra sådana situationer där den jämkade förmånen blir en permanent lönesubvention för personer som inte arbetar heltid eller för företagare med sådant arbete som utgör bisyssla. Avsikten med utkomstskyddet är inte att stöda deltidsarbetsmarknaden. Det är dock ändamålsenligt att stöda deltidsarbete i sådana situationer då heltidsarbete inte kan erbjudas.

Social- och hälsovårdsministeriet ämnar låta utföra en utredning av hur den jämkade arbetslöshetsförmånen påverkar arbetsmarknaden samt av hur arbete erbjuds och tas emot. Därför föreslås att ikraftträdandebestämmelsen i 15 kap. 1 § 5 mom. i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så, att jämkad arbetslöshetsförmån alltjämt kan betalas fram till den 31 december 2007 även om maximitiden gått ut.

2. Propositionens konsekvenser

2.1. Propositionens ekonomiska konsekvenser

Varje månad år 2005 har i medeltal 18 000 mottagare av inkomstrelaterad dagpenning,

8 200 mottagare av arbetsmarknadsstöd och 3 500 mottagare av grunddagpenning fått jämkad arbetslöshetsförmån. Av alla som fick dagpenning under året har cirka 25 procent fått jämkad dagpenning. Av dem som får arbetsmarknadsstöd har 14 procent fått jämkat arbetsmarknadsstöd. Oftast har jämkad arbetslöshetsförmån endast betalats under en kort tid.

Antalet personer till vilka har betalats jämkad förmån under en längre tid än 36 månader och vilka kommer att omfattas av jämkad förmån under det sista kvartalet av år 2005, kommer uppskattningsvis att uppgå till 1 250 i fråga om förtjänstskyddet, 400 i fråga om grunddagpenningen och 1 100 i fråga om arbetsmarknadsstödet. Dessa uppgifter omfattar inte sådana personer som har fyllt 57 år innan maximitiden gått ut och till vilka jämkad förmån kan betalas utan maximitid. En tillämpning av maximitiden avbryter dock inte utbetalningen av jämkat utkomststöd för alla. I synnerhet i fråga om förtjänstskyddet finns det bland de personer som överskridit maximitiden på 36 månader sådana som betalas jämkad dagpenning på grundval av kortvarigt heltidsarbete.

Enligt gällande lag har de som överskrider maximitiden på 36 månader inte längre rätt till jämkad arbetslöshetsförmån från ingången av 2005. Om denna maximitid tillämpas och hälften efter maximitidens utgång söker heltidsarbete eller fortsätter med deltidsarbete utan arbetslöshetsförmån och hälften avstår från deltidsarbete och får full arbetslöshetsförmån, har en fortsatt utbetalning av jämkade förmåner ingen betydande ekonomisk verkan.

2.2. Konsekvenser för medborgarna

Längst har jämkad arbetslöshetsförmån betalats till dem som får jämkad förmån på basis av deltidsarbete. Drygt hälften av alla som har fått jämkad inkomstrelaterad dagpenning har haft deltidsarbete. Nära 90 procent av dem som har betalats jämkad dagpenning under en längre tid än 36 månader har emellertid haft deltidsarbete. I fråga om grundskyddet har deltidsarbete varit en ännu tydligare grund. Drygt 90 procent av alla som har fått jämkad förmån och som har fått förmånen

under en längre tid än 36 månader har fått förmånen på basis av deltidsarbete.

Ju längre jämkad arbetslöshetsförmån har betalats, desto större än den andel av mottagarna som hör till de äldre åldersklasserna. Av dem som fått jämkad dagpenning i fråga om det inkomstrelaterade skyddet har tre fjärdedelar varit kvinnor. Av de som har fått jämkad förmån under en lång tid är kvinnornas andel ännu större, nämligen 86 procent.

Mottagarna av jämkad dagpenning fördelar sig mycket ojämnt på olika yrkesgrupper och arbetslöshetskassor. Enligt registeruppgifter som gäller förtjänstskyddet har jämkad dagpenning fortlöpande betalats längst till personer som har arbetat med fastighetsskötsel eller städning eller i sekreteraruppgifter, kontorsarbete eller försäljningsuppgifter. Nästan hälften av dem som har betalats jämkad förmån under en längre tid än 36 månader är antingen medlemmar i Servicebranschernas arbetslöshetskassa eller Kommunsektorns arbetslöshetskassa. Möjligheten att även i fort-

sättningen få jämkad arbetslöshetsförmån förbättrar ställningen för personer inom lågavlönade och kvinnodominerade branscher.

3. Beredning

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet. I samband med beredningen har de centrala arbetsmarknadsorganisationerna, Folkpensionsanstalten, Försäkringsinspektionen och Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf hörts.

4. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2006.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslag***Lag****om ändring av 15 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 15 kap. 1 § 5 mom., sådant det lyder i lag 1240/2004, som följer:

15 kap.

Ikraftträdandebestämmelser

1 §

Ikraftträdande

jämkad arbetslöshetsförmån beviljas en sådan person som avses i 4 kap. 1 § 1 mom. 1—4 punkten fram till den 31 december 2007.

 Denna lag träder i kraft den 200 .
 Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

 Utan hinder av 4 kap. 6 § 1 mom. i denna lag kan, även om maximitiden har uppfyllts,

Helsingfors den 4 november 2005

Republikens President**TARJA HALONEN**Social- och hälsovårdsminister *Tuula Haatainen*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av 15 kap. 1 § i lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 2002 om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002) 15 kap. 1 § 5 mom., sådant det lyder i lag 1240/2004, som följer:

Gällande lydelse

15 kap.

Ikraftträdelsebestämmelser

1 §

Ikraftträdande

Utan hinder av 4 kap. 6 § 1 mom. i denna lag kan, även om maximitiden har uppfyllts, jämkad arbetslöshetsförmån beviljas en sådan person som avses i 4 kap. 1 § 1 mom. 1—4 punkten fram till den 31 december 2005.

Föreslagen lydelse

15 kap.

Ikraftträdandebestämmelser

1 §

Ikraftträdande

Utan hinder av 4 kap. 6 § 1 mom. i denna lag kan, även om maximitiden har uppfyllts, jämkad arbetslöshetsförmån beviljas en sådan person som avses i 4 kap. 1 § 1 mom. 1—4 punkten fram till *den 31 december 2007*.

*Denna lag träder i kraft den 200 .
Åtgärder som verkställigheten av lagen
förutsätter får vidtas innan lagen träder i
kraft.*
